

Rağbetimiz Rabbimizdir (Regaib Kandili Akşam)^{1*}

1. Konunun Planı

- a. Regaib Kavramı ve Kandilin Önemi
- b. Bereket ve Mübarek Kelimelerinin Anlamı
- c. Nefis Muhasebesi
- d. İbadette İstikrarın Yakalanması

2. Konunun Açılımı ve İşlenişi

Kandil gecelerinin İslam toplumlarındaki öneminden bahsedilir. Bereketin maddi ve manevi anlamda kazanım olduğu anlatılır. Zamanın önemine vurgu yapılarak kandil gecelerinin ve mübarek üç ayların nefis Muhasebesi için fırsat anları olduğu izah edilir. İbadetin özünden ve sürekliliği yakalamanın kıymetinden bahsedilerek konu tamamlanır.

3. Konunun Özet Sunumu

a. Regaib Kavramı ve Kandilin Önemi:

Regaib; kelime anlamı itibarıyla rağbet olunan, rağbetle istenen şeyler, bol hediyeler anlamına gelir. Recep ayının ilk perşembesini Cuma'ya bağlayan gece, Regaib gecesi olarak bilinir. Kandiller hem Ramazan'ın habercisi hem de İslam toplumlarında kaynaşmaya ve yardımlaşmaya birer vesile olagelmışlerdir. Kandil gecelerini ne inkâr etmek ne de olduğundan farklı bir anlam yükleyerek ifrad ve tefride düşmemek gerekir Peygamber Efendimiz (s.a.s.) şöyle buyurmuştur:

اللَّهُمَّ بَارِكْ لَنَا فِي رَجَبٍ، وَشَعْبَانَ، وَبَلِّغْنَا رَمَضَانَ.”

Enes b. Malik'ten rivayet edildiğine göre, Receb ayı girdiği zaman Resûlullah (sav) şöyle dua ederdi: “Allah'ım! Receb ve Şâban aylarını hakkımızda mübarek eyle, bizi Ramazan ayına ulaştır!” (Taberânî, el-Mu'cemü'l-evsat , IV, 189)

b. Bereket ve Mübarek Kelimelerinin Anlamı:

Bereket kelimesinin masdarı olan “bürûkûn” asıl anlamı “devenin bir yerde çöküp durması, orada kalıp beklemesidir. Bu manaya bağlı olarak iyi ve hoş karşılanan bir şeyin süreklilik arz edişine bereket denilmiştir. Söz konusu şey maddi ise mevcudiyetini sürdürmek yani tükenmemek anlamında bolluk, mânevî ise yine aynı anlamda saadet kelimeleriyle ifade edilmiştir.

Bereket kavramı insanların gerek dünyaya gerekse âhirete yönelik kazanç veya kayıplarını ilgilendirmektedir. Buna göre mümin her türlü hayrın, nimet, bereket ve bolluğun Allah'ın kullarına bir ikramı olduğuna inanır, dua, niyaz ve dileklerinde daima O'na yönelir, her şeyi O'ndan ister, her hayrı O'ndan bekler. Böylece iç dünyasında güven ve huzura kavuşur. Onun bu inancı davranışlarına da yansiyarak kâmil bir insan olmasını sağlar. Allah'ın bazı zaman dilimlerini ve bazı mekanları mübarek kılması onun merhametinin tecellisidir. Üç aylar ve üç aylar içerisindeki olan Kandil geceleri de fırsat zamanlarıdır.

¹ Bu vaaz projesi, Erzurum Müftülüğü İl Vaizi Sümeyra Özyurt tarafından hazırlanmıştır.

* Redaksiyon: Erzurum Müftülüğü İl İrşad Kurulu

Geçen sene üç ayları idrak eden nice din kardeşimiz, bu sene aynı iklime kavuşamadılar. Bununla birlikte bir önceki recep, şaban, ramazan aylarında henüz dünyada bulunmayan nice yavrumuz, bu sene kendilerini üç ayların içerisinde bulacaklar. Bu da aslında hayatımıza bizim sahip olmadığımızı, karşımıza çıkan fırsatları değerlendirme noktasında da gevşeklik göstermememiz gerektiğini bizlere göstermektedir. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۗ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

“Ey iman edenler! Allah’a itaatsizlikten sakının. Herkes yarın için ne hazırladığına baksın! (Evet) Allah’a itaatsizlikten sakının; şüphesiz Allah yapıp ettiklerinizden tamamen haberdardır.” (Haşr Suresi – 18)

c. Nefis Muhasebesi:

Kullandığımız eşyaların, barındığımız evin sadece kullanırsak zamanla kirlenir paslanır kullanılmaz hale gelir. Bu bakımdan Kainattaki her şey bakım ve gerekli olduğu zaman onarıma muhtaçtır. Bu açıdan bakarsak ruhumuzun inancımızın bakıma ve onarıma ihtiyacı yok mudur? Bunu yapabilmesi için insanın nefsini hesaba çekme ve kendisiyle yaptıkları ile yüzleşme sorumluluğu vardır Hz. Ömer'in hesaba çekilmeden önce nefsinizi hesaba çekiniz sözü buna dikkat çekmektedir. Bu şekilde Mümin halini düzeltir dünyaya gelişi gayesinin Rabbini yönelik olduğu inancı kuvvetlenir.

İnsan dua ve ibadetlerle zaman ve mekânı artı bir değer katarken kimi zaman ve mekanlar da insanın yaptığı ibadetlere değer katmakta bütün bu vakitler yaratanın kuluna lütfudur fakat kul bu lütfu değerlendirmedeği müddetçe vaktin mübarek olması ona bir fayda sağlamaz. Rabbimiz Kur'an-ı Kerim'de şöyle buyurmaktadır:

وَاعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

“Kesin olan şey gelinceye kadar rabbine kulluk et.” (Hicr Suresi – 98)

d. İbadette İstikrarın Yakalanması:

Regaip Kandili ile ulaştığımız üç ayları değerlendirme hususunda toplumumuzda farklı görüş ve davranışlar var. Kimisi ibadetlerini sadece bu aylara hasredip geri kalan dokuz ayda ibadet namına pek bir şey yapmaz. Başka bir kesim de farz olanların yahut her zaman yaptıklarının dışında ayrıca özel olarak ibadet etmektedir. İslam dini her konuda olduğu gibi bu konuda da itidali emreder. İbadetlerimizi belirli zamanlarla sınırlandırmamız, hayatımızın her gününde az da olsa devamlı olarak yapma gayreti içinde olmamız ve Allah'ı unutup da Allah'ın da kendilerini unuttuğu kimselerden (Tevbe, 9/67.) olmamız gerektiğini unutmamalıyız. Bu veçhile Efendimiz 'in (s.a.s.) “**Beş şey gelmeden önce beş şeyin değerini iyi bilmelisin; ihtiyarlığın önce gençliğinin, hastalığından önce sağlığının, yokluğundan önce varlığının, meşguliyetinden önce boş vaktinin ve ölümünden önce hayatının.**” (Hâkim, Müstedrek, IV, 341.) şeklindeki nasihatini de aklımızdan çıkarmamalıyız.

4. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Ayetler

- إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرْمٌ ۗ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ وَقَاتِلُوا الْمُشْرِكِينَ كَافَّةً كَمَا يُقَاتِلُونَكُمْ كَافَّةً ۗ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٦﴾

“Doğrusu Allah’a göre ayların sayısı, Allah’ın gökleri ve yeri yarattığı günlük yazısına uygun olarak on ikidir; bunlardan dördü haram aylardır. İşte doğru olan hesap budur. O aylarda kendinize zulmetmeyin, müşrikler sizinle topyekûn savaştıkları gibi siz de onlarla topyekûn savaşın. Bilin ki Allah buyruklarına karşı gelmekten sakımanlarla beraberdir.” (Tevbe Suresi – 36)

- وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ ۗ وَاللَّهُ رَؤُفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٢٠٧﴾

“İnsanlardan öylesi de vardır ki, kendisini Allah’ın hoşnutluğunu kazanmaya adamıştır. Allah, kullarına çok şefkatlidir.” (Bakara Suresi – 204)

- وَنَفْسٍ وَمَا سَوَّيْتَهَا ﴿٧﴾ فَالْهَمَّهَا فَجُورَهَا وَتَقْوِيهَا ﴿٨﴾ قَدْ أَفْلَحَ مَن زَكَّيْتَهَا ﴿٩﴾ وَقَدْ خَابَ مَن دَسَّيْتَهَا ﴿١٠﴾

“Nefse ve ona düzen verene; Ona kötü ve iyi olma yeteneklerini yerleştirene ki, Nefsini arındıran elbette kurtuluşa ermiştir. Onu kötülöklere boğan da ziyan etmiştir.” (Şems Suresi – 7-10)

- فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ﴿٧﴾ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ﴿٨﴾

“O halde önemli bir işi bitirince hemen diğerine koyul. Ve yalnız rabbine yönel.” (İnşirâh Suresi – 5-8)

5. Konu İşlenirken Başvurulabilecek Bazı Hadisler

- عَنْ أَبِي مُوسَى (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ: قَالَ النَّبِيُّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ مَثَلُ الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ.”

Ebû Musa (el-Eş’arî) (ra) tarafından rivayet edildiğine göre, Hz. Peygamber (sav) şöyle buyurmuştur: “Rabbini zikreden kimse ile zikretmeyen kimsenin misali, diri ile ölünlün misali gibidir”. (Buhârî, Deavât, 66)

- عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ): “يَقُولُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ أَنَا عِنْدَ ظَنِّ عَبْدِي بِي، وَأَنَا مَعَهُ حِينَ يَذْكُرُنِي، إِنْ ذَكَرَنِي فِي نَفْسِهِ ذَكَرْتُهُ فِي نَفْسِي، وَإِنْ ذَكَرَنِي فِي مَلَأٍ ذَكَرْتُهُ فِي مَلَأٍ هُمْ خَيْرٌ مِنْهُمْ...”

Ebû Hüreyre'nin rivayet ettiğine göre, Resûlullah (sav) şöyle buyurmuştur: “**Yüce Allah buyuruyor ki: Kulum beni nasıl düşünüyorsa ben öyleyim. O, beni anarken ben onunla beraberim. O, beni kendi başına anarsa, ben de onu kendim anarım. O, beni bir topluluk içinde anarsa, ben onu daha hayırlı bir topluluk içinde anarım...**” (Müslim, Zikir, 2; B7405 Buhârî, Tevhîd, 15)

• عَنْ أَسْمَاءَ بْنِ الْحَكَمِ الْفَرَارِيِّ قَالَ سَمِعْتُ عَلِيًّا (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) يَقُولُ: وَحَدَّثَنِي أَبُو بَكْرٍ وَصَدَقَ أَبُو بَكْرٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) أَنَّهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) يَقُولُ: مَا مِنْ عَبْدٍ يُذْنِبُ ذَنْبًا فَيُحْسِنُ الطُّهُورَ ثُمَّ يَقُومُ فَيُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ ثُمَّ يَسْتَغْفِرُ اللَّهَ إِلَّا غَفَرَ اللَّهُ لَهُ.”

Esmâ b. Hakem el-Fezârî anlatıyor: Ali’yi (ra) şunları söylerken işittim: Ebû Bekir’in bana haber verdiğine göre —ki Ebû Bekir (ra) doğruyu söyler— o, Allah Resulünü (sav) şöyle derken işitmiş: “**Bir kimse bir günah işler de ardından güzelce abdest alır, sonra kalkıp iki rekât namaz kılar ve Allah’tan bağışlanma dilerse, Allah onu mutlaka bağışlar.**” (Ebû Dâvûd, Vitr, 26)

6. Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar

❖ DİA, “**Regaib Gecesi**” ile İlişkili Maddeler

E-Kaynak: <https://islamansiklopedisi.org.tr/reguib-gecesi/iliskili-maddeler>

❖ Hadislerle İslâm, “**Zaman Varlığın Nabzı**” – DİB, Cilt 1 Sayfa 323

E-Kaynak: <https://hadislerleislam.diyaret.gov.tr/sayfa.php?CILT=1&SAFYA=323>

❖ Mustafa Mehmetoğlu, “**Üç Ayların Başlangıcı Ve Regaib Kandili**”, Ankara: DİB Yayınları

E-Kaynak: <https://dergi.diyaret.gov.tr/makaledetay.php?ID=33146&SRC=reguib>

